

ANDRA SÖNDAGEN EFTER TRINITATIS

DOMINICA SECUNDA

Text Ev Luk 14: 15–24, Predikan av Asbjørn Hjorthaug

Invitasjon til et stort festmåltid? Enhver av oss ville satt stor pris på dette og sagt ja til komme om vi hadde muligheter. Det overraskende her i Jesu fortelling er at så mange sa nei til å komme.

I 1930 oversettelsen heter denne festen den store nattverd. Den som innbyr er ingen andre enn Herren selv, og de som blir innbudt er oss mennesker. Bakgrunnen for denne liknelsen er at Jesus er innbudt til et måltid hos en av de ledende fariseere på sabbatsdagen. Her sier en av gjestene:

"Salig er den som får sitte til bords i Guds rike." Som svar på dette kommer Jesus med liknelsen. Jesus sier med dette i en sum: Du og hele israels folk er innbudt til festen i Guds rike. Men når dere ikke vil komme, går innbydelsen til ut til hedningene. Teksten retter seg ikke bare til datidens jøder og fariseere. Den Hellige Ånd har nedtegnet liknelsen slik at vi i dag skal lære noe av den. Den er med andre ord rettet til oss. Hva er så læren fariseerne hadde og som Jesus så innbitt bekjempet?

Det var deres gjerningslære som de blandet opp med nådelæren. De satt menneskers gjerninger foran Guds nåde. Dersom en lærer at en selv kan bidra med noe til sin egen omvendelse og dermed virke sammen med Gud slik at en blir en kristen, da har fariseernes lære fått innpass.

I klar motsetning til hva fariseerne lærte sier Jesus: *"Kom, nå er alt ferdig!"* Dette er ikke noen gjerningslære der vi må gjøre noe først for å få del i troen. Alt er ferdig. Det er det samme som Jesus ropte ut på korset. *"Det er fullbrakt"*. Gud har gjort det som skal gjøres. Å hevde at en selv må bidra med noe til omvendelsen, er å forakte Jesu død og oppstandelse. I 33 år arbeidet Jesus på dette frelsesverket som fullført på korset. Han oppfylte lovens krav. Det vi ikke klarte det gjorde han helt fullkomment. På korset så døde han og sonet for alle våre synder. I og med oppstandelsen erklærer Gud oss skyldfrie og rettferdige. *"Kom, nå er alt ferdig!"*

Helt fra før verden ble til var dette måltidet og denne festen forberedt. Nå når Guds Rike var nær, så sendte Gud ut Johannes som ropte i ørkenen: *"Tiden er kommet, Guds rike er nær. Vend om og tro på evangeliet!"* MRK 1,15. Jesus sier engang: *"Jeg er ikke sendt til andre enn de bortkomne sauene i Israels folk."* MTT 15,24. Oppdraget apostlene fikk var først å forkynne evangeliet i Jerusalem og Judea så videre ut til andre folk til verdens ende.

Hva er så denne store festen som vi blir innbudt til et bilde på? Det er ikke noe ringere enn himlenes rike, Guds rike. Det er Jesu Kristi kirke her på jorden og i himmelen, Nådens rike her og i evigheten. *«På dette fjell skal Herren, Allbørs Gud, gjøre et gjestebud for alle folk, et gjestebud med fete retter, et gjestebud med gammel vin, med fete, margfulle retter og gammel, klarert vin. På dette fjell skal han fjerne sløret som tilhyller alle folk, dekket som er lagt over alle folkeslag. Han skal oppsluke døden for evig. Herren vår Gud skal tørke tårene bort fra hvert ansikt. Fra hele jorden skal han ta bort den skjensel hans folk lider. For Herren har talt. Den dagen skal de si: "Se, dette er vår Gud! Vi ventet på ham, og han frelste oss; dette er Herren som vi satte vårt håp til. La oss juble og glede oss over hans frelse!»* JES 25,6-9. Dette profetord er nå gått i oppfyllelse. Gjestebudet er et faktum. Men i virkeligheten er det ikke mat og drikke det er tale om. Her står det om døden som han skal oppsluke, om tårer som skal tørkes, om lidelse som skal opphøre og framfor alt om Hans frelse. De fete, margfulle rettene og den gode vinen er selve evangeliet. Det er Guds rettferdighet, nåden, syndenes forlatelse, Guds Fred og gleden som han gir oss.

Jesus bruker mange bilder som viser til dette måltid :

JOH 6,51 *Jeg er det levende brød som er kommet ned fra himmelen. Den som spiser av dette brød, skal leve til evig tid. Og det brød jeg vil gi, er mitt legeme som jeg gir til liv for verden."*

JOH 7,37 *På den siste dag i høytiden, den store festdagen, stod Jesus fram og ropte: "Den som tørster, la ham komme til meg og drikke!"*

JES 55,1 *Hør, alle som tørster, kom hit og få vann! Kom, dere som ikke har penger! Kjøp korn, så dere kan spise, ja, kom og kjøp uten penger, uten betaling vin og melk!*

Det å spise og drikke og delta rett i dette måltid er å tro på Jesus Kristus. Derfor er dette store festmåltidet her den store nattverd. Jesus er selv er her når nådemidlene forvaltes. Han er der ordet er. Han er midt i blant oss og betjener oss når vi samles om hans ord. Han er selv med sitt legeme og blod i Den Hellige Nattverd som gis oss til syndenes forlatelse.

Hvem er så innbudt? Alle mennesker! «*Gud vil at alle skal bli frelst*». «*Kom til meg alle dere som strever og har tungt å bære*»- sier Jesus. Alle som strever og sliter det er syndere. Det er slike som ikke lykkes med sin egen kristendom. Det er de som loven har gjort fortapt.

Som vi har sett gikk den første invitasjon til jødene. Fra Adams tid var måltidet varslet. Profetene hadde beskrevet han som skulle komme. Nå var han her, måltidet var klart. Guds vilje til å innby har ikke manglet: «*Mange ganger og på mange måter har Gud i fordums tid talt til fedrene gjennom profetene. Men nå, da de siste tider er kommet, har han talt til oss gjennom Sønnen. Ham har Gud innsatt som arving over alle ting, for ved ham skapte han verden.*» HEB 1,1-2

Men de unnskyldte seg og hadde ikke tid. Ikke alle jøder takket nei; apostlene, Nikodemus, Paulus takket ikke nei. Som unnskyldninger for ikke å komme finner vi ikke onde og syndige gjerninger. Det var gode gjerninger anbefalt av loven. Det var gjøremål innen jordbruk og dyrehold. «*Jeg har kjøpt et jordstykke og må ut og se på det.*» «*Jeg har kjøpt fem par okser og skal ut og prøve dem.*»

De var trofast i sin jobb og sitt kall. Det er et eksempel til etterfølgelse. Den tredje sier: «*Jeg har nettopp giftet meg, Ekteskapet er innstiftet av Gud og er en god gjerning. Men likevel ble alle disse gode gjerninger til hindring for Guds Rike, hvorfor?*»

De hadde mer enn nok med seg og sitt eget. Hjerter satt fast i disse gode gjerninger dermed så de ikke og hadde ikke behov for evangeliet. Ingen kan bli rettferdige gjennom lovgjerninger. Gjennom loven lærer vi synden å kjenne slik at vi har behov for Jesu frelsesverk. Det var derfor innbydelsen gikk ut. Men de hadde ikke bruk for det. Derfor gikk innbydelsen til andre fattige, halte, syke og foraktede. Jesus gråt når han mot slutten av sitt liv så utover sitt folk: «*Jerusalem, Jerusalem, du som slår profetene i hjel og steiner dem som blir sendt til deg! Hvor ofte ville jeg ikke samle dine barn, som en høne samler kyllingene under sine vinger. Men dere ville ikke.*» MTT 23,37

Men dommen er hard: «*For det sier jeg dere: Ingen av dem som var innbudt, skal få være med i mitt gjestebud.*» De var altså opptatt med åker, ekteskap og alle jordiske nyttige ting. Dette er ting vi også kan sette opp som hinder for å høre Guds ord. «*Søk først Guds rike*» sier Jesus. Gud har gjort alt for å frelse oss. Han vil møte oss i gudstjenesten. Han vil gi oss seg selv slik at vi klarer hverdagen. Han vil utruste oss slik at vi kan stå imot djevelens angrep og den ondes fristelser.

Så går innbydelsen ut til de andre: «*Gå straks ut på byens gater og streder, og hent inn de fattige og vanføre og blinde og lamme.*» På Jesu tid var dette bl.a. tollere og syndere og de utstøtte samaritanene. «*Gå ut på veiene og stiene og nød folk til å komme inn, så mitt hus kan bli fullt.*»

Gud bruker mye energi og tid på å kalle oss inn til dette måltidet. «*Brødre, tenk på hvem dere selv er, dere som ble kalt: ikke mange vise, menneskelig talt, og ikke mange med makt eller av fornem att. Men det som går for å være uforstandig i verden, utvalgte Gud seg for å gjøre de vise til skamme. Det som regnes som svakt i verden, utvalgte Gud seg for å gjøre det sterke til skamme. Det som står lavt i verden, det som blir foraktet, det som ingenting er, det utvalgte Gud seg for å gjøre til intet det som er noe, for at ikke noe menneske skal rose seg overfor Gud.*» 1KO 1,26ff

Slik er Gud. Han kjenner oss. Han vet hvem vi er. Han vet om våre svakheter og vår stilling. Likevel har han kalt oss inn i sin kirke. Gud har utvalgt oss og satt oss ved bordet. Han vil at vi skal leve et rikt kristenliv i fred og glede. Han gir oss del i himmelske skatter. Vi trenger å samles om Ordet og sakramentet for å se denne rikdommen. Vi eier en skatt som er større enn alt på denne jord: syndenes forlatelse og evig liv. Luther sier det slik: «*Der det er en kristelig forsamling, der er bordet dekket. I evangeliets preken blir maten båret fram i fat. Predikantene er tjenere ved bordet og Kristus er maten, som blir satt på bordet for gjestene. For i evangeliets preken blir denne rett satt fram. Den er i ordet alene og blir bort av unge og gamle, lærde og ulærde, rike og fattige. Den ene får like mye som den andre, når han bare tror.*»

Så viser dagens tekst oss hva en menighet er, hva som skal foregå her. Den underviser oss om prekenembetets betydning og om nådemidlenes plass. Det er et alvorsord til oss i dag. Vi kjenner mange som prioriterer andre gjøremål. En synes ikke at en trenger å komme til nådemidlene. Det går så bra allikevel. Det er andre måter å komme inn i Guds rike på. Dagens liknelse er til fariseerne og til alle de som vil sette sin egen forståelse og oppfatning av Guds ord.

Vi har mye å takke Gud for. Hans tålmodighet med oss. Hans generøsitet der han overøser oss med sine margfulle retter. Han gir oss evangeliet i rikt mon. Dagens tekst er en sterk formaning til oss om å holde fast ved evangeliet.

Amen